

Diagnostiek bij licht verstandelijk gehandicapten:

een vak apart!

Uit recent onderzoek blijkt dat wel 15 tot 25 % van de gedetineerden een verstandelijke handicap heeft; de meesten behoren met een IQ tussen 55-70 tot de categorie 'licht verstandelijk gehandicapt- LVG'. Tegelijkertijd wordt steeds duidelijker dat de 'standaard' diagnostische onderzoeksmiddelen bij deze populatie niet voldoen. Reguliere intelligentietests differentiëren onvoldoende op lagere intelligentieniveaus. Persoonlijkheidsvragenlijsten zijn te ingewikkeld. En het ontwarren van gedragsproblemen die voortvloeien uit de (licht) verstandelijke handicap, dan wel uit bijkomende problematiek, is lastig.

Het goed diagnosticeren van de ernst van een verstandelijke beperking, de effecten hiervan op het functioneren, en de (frequente) bijkomende persoonlijkheids- en psychiatrische problematiek is aldus *een vak apart*. Een vak waar de Pro Justitia rapporteur niet om heen kan!

Tijdens deze studiedag zal aandacht worden geschonken aan het brede spectrum van LVG- problematiek in de forensische populatie, zowel bij jeugd als volwassenen. Het doel van deze studiedag is tweeledig: enerzijds biedt het verdieping van de diagnostische kennis omtrent de LVG-populatie die in aanraking komt met het strafrecht. Anderzijds wordt inzichtelijk waarom het een vak apart betreft.

In het ochtendgedeelte leiden verschillende, toonaangevende, sprekers deze onderwerpen in. Het middagedeelte wordt besteed aan workshops. Hierin komen thema's aan bod als : IQ-meting bij jeugd en volwassenen, persoonlijkheidstests, DM-ID, het begrip toerekeningsvatbaarheid in relatie tot LVG-problematiek, en de DROS. De dag wordt afgesloten met een discussie over stellingen die in de workshops zijn ingebracht.

Datum: 19 maart 2010

Kosten: 95 euro

Locatie: Antropia, nabij station Driebergen-Zeist

Doelgroep: Rapporteurs Pro Justitia

Accreditatie: is aangevraagd bij het NVvP en de FGZP

Aanmelding:

U kunt zich aanmelden via de e-mail bij het Bureau Opleidingen. Na uw inschrijving, ontvangt u een factuur. Als de betaling binnen is, krijgt u een bevestiging en is de aanmelding definitief. Vermeld bij uw aanmelding: uw naam, adres, discipline en uw BIG nummer.

Bureau Opleiding

WG Plein 153-156

1054 SC Amsterdam

Telefoon: 088 07 10 243

E-mail Fenneke Wolting: f.wolting@dji.minjus.nl

E-mail Anita Ernst Rustenburg: a.ernst-rustenburg@dji.minjus.nl

Programma:

09.30 — 10.00	inloop en inschrijving
10.00 — 10.10	opening door de dagvoorzitter Xavier Moonen
10.10 — 11.00	1 ^e Lezing: <i>Een kennismaking met de wereld van mensen met een licht verstandelijke beperking</i> door Xavier Moonen
11.00 — 11.30	2 ^e lezing: <i>Persoonlijkheidsontwikkeling en persoonlijkheidsstoornissen bij mensen met een verstandelijke beperking</i> door Teunis van den Hazel

Zeker in een forensisch kader worden regelmatig persoonlijkheidsstoornissen vastgesteld bij mensen met een licht verstandelijke beperking. Onduidelijk is of - en vooral hoe - een gestoorde persoonlijkheid onderscheiden kan worden van een onvolgroeide of onrijpe persoonlijkheid. DSM-IV is helder in het exclusiecriteria. Een PS kan pas worden vastgesteld wanneer de duurzame uitval in het sociaal functioneren niet is toe te schrijven aan de gevolgen van een 'voorliggende' stoornis. Het hebben van een verstandelijke beperking (met alle gevolgen van dien) heeft vast en zeker invloed op iemands persoonlijkheidsontwikkeling. Daarnaast kan het niet zo zijn dat een tekort aan intelligentie iemand vrijwaart voor het ontwikkelen van persoonlijkheidsproblematiek. In de lezing wordt ingegaan op de het zeer schaars verrichte wetenschappelijk onderzoek naar PS bij LVB. Er worden handvatten aangereikt t.b.v. de diagnostiek van de persoonlijkheidsontwikkeling bij mensen met een LVB.

11.30 — 12.00	koffiepauze
12.00 — 12.30	3 ^e lezing: <i>Als er iets kapot had kunnen gaan dan krijg je geen straf; diagnostiek bij jongeren met LVG-problematiek</i> door Annematt Collot d'Escury

LVB-jongeren hebben moeite met als/dan redeneren. Zij hebben moeite met abstract redeneren, ze hebben geen cognitieve rem, het werkgeheugen is beperkt, hebben moeite met perspectief nemen en probleemoplossen, en ze zijn sterk beïnvloedbaar door leeftijdgenoten. Maakt dat ze minder toerekenbaar bij een delict? Ze weten toch duvels goed dat je geen auto's mag stelen! Jawel, als je iets steelt, krijg je straf. Maar erger dan dat is het ook niet. Dat je ook straf kan krijgen voor het risico dat je hebt genomen iemand aan te rijden, kan hij niet overzien. Dat hij daarvoor gestraft wordt is heel moeilijk voor hem te begrijpen. Hoe maken de beperkingen een LVB-jongeren kwetsbaar voor delinquent gedrag?

12.30 — 12.45	paneldiscussie o.l.v de dagvoorzitter
12.45 — 13.30	lunchpauze
13.30 — 14.30	1 ^e ronde parallelsessies
14.30 — 15.00	theepauze
15.00 — 16.00	2 ^e ronde parallelsessies
16.00 — 17.00	afsluiting door de dagvoorzitter met stellingen uit de workshops
17.00 — 17.30	afsluitende borrel

Parallelsessies:

1. Hoe betrouwbaar zijn IQ testen?

Door Britta van Toorn.

In 2008 zijn bij 50 justitiabelen de WAIS-III, de GIT2 en de KAIT afgenomen en onderling vergeleken. In deze workshop worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd. Er zal ook stil gestaan worden bij wat dit concreet betekent voor diagnostiek en voor de toewijzing van behandelplaatsen. Daarnaast zullen er aanbevelingen worden gedaan voor het gebruik van intelligentietesten bij Pro Justitia gerapporteerden.

2. De ondergang van de prestatietests; Van: 'Wat kan een LVG-jongere allemaal [niet]?', naar: 'Hoe krijgt 'ie het voor elkaar?'

Door Albert Ponsioen

Traditioneel intelligentieonderzoek (tot en met de WISC-III en de WAIS-III) draagt op zijn hoogst munitie aan voor vervolgonderzoek. Met het gebruik van de IQ-scores als verklaring van het functioneren van een jongere en als toegangscode voor scholen en instellingen moet het maar eens afgelopen zijn. Handelingsgerichte diagnostiek begint bij een diagnostiek die gericht is op veranderbaar gedrag. De alternatieve diagnostische instrumenten liggen voor het oprapen.

3. Diagnostiek rond verslaving bij LVG-problematiek.

Door Micaela Engels

Ingegaan wordt op het effect van middelen gebruik op (neuropsychologische)testresultaten waarbij recente wetenschappelijke gegevens de leidraad vormen. Daarnaast proberen we een brug te slaan naar de ontwikkelingsgeschiedenis van de cliënt. Tot slot worden aanbevelingen gedaan voor (neuropsychologisch)onderzoek bij LVG met betrekking tot middelengebruik.

4. De Diagnostic Manual - Intellectual Disability (DM-ID): een uitkomst of niet?

Door Kiki de Carvalho en Nanda Wijnne.

In deze workshop zal gesproken worden over de toepassing en bruikbaarheid van deze aangepaste DSM-IV criteria. Daarnaast zal er stilgestaan worden bij de PCL-R bij LVG.

5. Diagnostiek en behandeling bij LVG: een vak apart.

Door Hans Kruikemeier

Ingegaan wordt op de diagnostiek bij licht verstandelijk gehandicapten t.a.v. cognitief ontwikkelingsniveau, sociaal-emotioneel ontwikkelingsniveau en niveau van de sociale redzaamheid, bijkomende As 1-stoornissen en persoonlijkheidsstoornissen. Problemen, zoals specifieke symptomatologie, communicatieproblemen, beperkingen van zelfrapportagemethoden en de noodzaak van het hebben van een referentiekader, om te kunnen beoordelen wat op het conto van het verstandelijke niveau kan worden geschreven en wat bijkomende problematiek is, worden besproken. Tevens wordt stilgestaan bij het effect van overvraging, de differentiaaldiagnostiek t.a.v. bijv. NAH en schizofrenie, behandelmethoden en dilemma's t.a.v. de bepaling van de toerekeningsvatbaarheid.

6. Meten van behandel effecten bij verstandelijk beperkte forensisch psychiatrische patiënten met de Dynamic Risk Outcome Scales (DROS)

Door Dr. Klaus Drieschner

Behandelingen in de forensische psychiatrie zijn gericht op beïnvloeding van zogenaamde dynamische risicovariabelen voor delictrecidive. In onderzoek naar

behandeleffecten moet worden nagegaan in hoeverre of veranderingen van deze dynamische risicovariabelen zijn opgetreden. De Dynamic Risk Outcome Scales (DROS) is ontwikkeld voor het meten van behandelresultaten bij verstandelijk beperkte patiënten in de forensische psychiatrie en aanverwante sectoren. Met de DROS worden 15 dynamische risicovariabelen gemeten met meetschalen bestaande uit 2 tot 6 door behandelaars te scoren items. Sinds 2007 wordt de DROS structureel gebruikt bij het forensisch psychiatrisch centrum Trajectum Hoeve Boschoord en bij vijf behandelcentra voor sterk gedragsgestoorde verstandelijk gehandicapten (SGLVG) aangesloten bij de Borg. In deze parallelsessie wordt de DROS voorgesteld waarbij ook psychometrische eigenschappen en ervaringen van gebruikers aan bod komen. Deelnemers maken kennis met het scoren van enkele DROS items maar de sessie vervangt niet de verplichte één dagdeel durende DROS training.

Over de sprekers:

Dr. Xavier Moonen, docent en onderzoeker Universiteit van Amsterdam, beleidsadviseur Koraalgroep en voorzitter Landelijk Kenniscentrum LVG.

Drs. Hans Kruikemeier, GZ-psycholoog, werkzaam als behandelaar bij 'de Rotonde', observatie- en behandelcentrum voor mensen met een licht verstandelijke handicap en ernstig probleemgedrag, onderdeel van Esdégé-Reigersdaal in Heerhugowaard.

Dr. Annematt Collot d'Escury-Koenigs, klinisch ontwikkelingspsycholoog, gz-psycholoog, kinder- en jeugdspecialist, verbonden aan de UVA en tevens zelfstandig gevestigd. Zij houdt zich bezig met de sociaal emotionele en sociaal cognitieve ontwikkeling van jongeren. Tevens is zij werkzaam voor het Hof te Amsterdam en verbonden aan het Landelijk kennis Centrum VOBC- LVG. Zij is voorzitter van de sector Jeugd van het Nederlands Instituut voor Psychologen (NIP), lid van de Raad voor Beroeps Ethische Zaken en voorzitter van het Tijdelijk Adviescollege Beroepscode en Tuchtrect. Zij werkt met jongeren die beperkingen in hun intellectuele vermogen kennen in samenwerking met de Stichting Kwadrant en Pluryn Werkenrodegroep, te Voorst. Eerder werkte zij met jonge in hun sociaal emotionele ontwikkeling bedreigde kinderen op het Medisch Kleuterdagverblijf 'Margriet' te Aerdenhout en het Kabouterhuis te 'Amsterdam' en te Sint Marie, Centrum voor communicatief beperkte kinderen en jongeren, te Eindhoven. Zij promoveerde in 1991 op het proefschrift: "What is on a child's mind?". Haar expertise gebieden zijn onder meer: forensische diagnostiek, de ontwikkeling van antisociaal gedrag, sociale cognitie en LVG.

Drs. Micaela Engels-Sluis is klinisch neuropsycholoog en sinds 2 jaar verbonden aan Trajectum Hanzeborg. Naast neuropsychologisch onderzoek geeft ze behandelingen (cognitieve gedragstherapie, EMDR en mindfulness). Ze is supervisor diagnostiek voor de PIOGs binnen de instelling en stagebegeleider voor masterstudenten orthopedagogiek en psychologie op de afdeling. Tevens heeft ze enkele jaren ervaring binnen de GGz.

Drs. Teunis van den Hazel is klinisch Psycholoog, Psychotherapeut Werkzaam bij Trajectum-Hanzeborg te Zutphen, een SGLVG-behandelcentrum, als klinisch psycholoog/psychotherapeut en voorzitter van de Diagnostiek vakgroep. Wetenschappelijk onderzoeker namens het Kenniscentrum van Trajectum-Hoeve Boschoord en Trajectum-Hanzeborg.

Dr. Klaus Drieschner, Senior onderzoeker Trajectum Hoeve Boschoord & projectleider De Borg Effectevaluatie Onderzoek

Dr. Albert Ponsioen, GZ-psycholoog en klinisch neuropsycholoog, werkzaam bij het Team Cognitieve Beperkingen (TCB), een onderdeel van Lucertis Kinder- en Jeugdpsychiatrie in Beverwijk (NH). Hij is tevens als stafmedewerker verbonden aan de Vereniging Orthopedagogische Behandelcentra en de Stichting (VOBC LVG) Landelijk Kenniscentrum LVG in Utrecht.

Drs. Britta van Toorn is GZ-psycholoog en heeft verschillende jaren gewerkt bij een lokale GGZ-instelling. Zij werkte op verschillende afdelingen, waarvan meerdere jaren op een afdeling voor mensen met ernstige psychiatrische problematiek. Sinds 2005 werkt zij fulltime als onafhankelijk Pro Justitia rapporteur. Zij heeft de afgelopen jaren verschillende onderzoeken gedaan naar diagnostiek bij justitiabelen met lage intellectuele vaardigheden.

Drs. Kiki de Carvalho, GZ-psycholoog, heeft ervaring opgedaan in het forensische veld in verschillende PI's, een FPK, als beginnend rapporteur en is thans werkzaam als behandelcoördinator in FPA Roosenburg (Altrecht) op een afdeling waar forensische zorg (diagnostiek en behandeling) aan gedetineerden wordt geleverd.

Drs. Nanda Wijnne is GZ-psycholoog en werkt bij de Divisie Forensische Psychiatrie van de GGZ Noord Holland Noord. Zowel in haar functie als behandelcoördinator en als psychodiagnosticus heeft zij toenemend te maken met patiënten met een verstandelijke beperking, dit naast een breed scala aan andere As I en As II problematiek.

Routebeschrijving Antropia

Antropia, Cultuur- en Congrescentrum
Hoofdstraat 8
3972 LA Driebergen
Telefoon: 0343-531818

Hoofdstraat 8, 3972 LA Driebergen

Per trein

Het station Driebergen/Zeist ligt aan de spoorlijn Utrecht-Arnhem. Er is vier maal per uur een rechtstreekse verbinding met Utrecht CS en Arnhem. Landgoed de Reehorst ligt naast het station aan de kant richting Driebergen.

Per auto, vanuit Utrecht

Volg de A12 richting Arnhem en neem afslag 20 Driebergen/Zeist. Onderaan de afrit linksaf richting Zeist. Dan neemt u na circa 150 meter de 2e inrit links van Landgoed de Reehorst (voor het spoor).

Per auto, vanuit Arnhem

Volg de A12 richting Utrecht en neem afslag 20 Driebergen/Zeist. Onderaan de afrit rechtsaf richting Zeist. Dan neemt u na circa 150 meter de 2e inrit links van Landgoed de Reehorst (voor het spoor).